

МЕТОДОЛОГИЯ И КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР ПО ПРОЕКТИ ПО ПРИОРИТЕТНА ОС 6
„Регионален туризъм”,
процедура BG16RFOP001-6.002 „Развитие на туристически атракции“

I. Основни параметри на приоритетната ос/процедурата		
1.	Продължителност на приоритетната ос/процедурата	До изчерпване на финансовия ресурс по процедурата
2.	Бюджет на процедурата (публично съфинансиране)	98 530 686,39 лв. ¹
3.	Категоризация на интервенцията по приоритетни теми	094 Опазване, развитие и популяризиране на публични активи в областта на културата и културното наследство
4.	Териториален обхват	Република България
5.	Процедура за изпълнение на приоритетна ос в съответствие с ПМС № 162/05.07.2016 г. за определяне на детайлни правила за предоставяне на БФП по програмите, финансирани от ЕСИФ за периода 2014-2020 г.	Процедура на директно предоставяне – съгл.чл.2, ал.2 от ПМС №162/05.07.2016 г. Процедура на директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в съответствие с чл.25, ал.1, т.2 от Закон за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове Проектните предложения по процедурата ще бъдат финансирани с комбинация от БФП и финансови инструменти, създадени по линия на ОПРР 2014-2020, като размерът на БФП не може да надвишава 50% от общата стойност на проектното предложение.
6.	Крайни срокове за кандидатстване	В зависимост от проектната готовност на конкретните бенефициенти до 2021 г.
7.	Режим на държавна помощ	УО на ОПРР ще разработи схема за групово освобождаване съгласно чл. 53 от Регламент ЕС № 651/2014 за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар, приложение на членове 107 и 108 от Договора, която ще бъде съгласувана с

¹ Финансовата подкрепа по процедурата се осигурява задължително чрез комбинирано финансиране на БФП и финансови инструменти, създадени по линия на ОПРР 2014-2020 г. Съгласно финансовия план на ОПРР общият размер на средствата за подкрепа на регионалния туризъм (197 061 376,69 лв.) се разпределя в съотношение 50% БФП и 50% финансов инструмент. Ресурсът, посочен в т.2 представлява размерът на безвъзмездната финансова помощ по процедурата.

		министъра на финансите по реда на Закона за държавните помощи. Проверката за съответствие с приложимия режим по държавни помощи ще се осъществява при оценката на проектните предложения съгласно изискванията на одобрената от МФ схема.
8.	Договарящ орган/ Управляващ орган	Главна дирекция „Стратегическо планиране и програми за регионално развитие” в МРРБ
II. Допустими кандидати		
1.	Бенефициенти	Министерство на културата, общини, институции на вероизповеданията и техни местни, поделения, които са юридически лица (за проекти, които имат Решение на финансов посредник за предоставяне на финансова помощ чрез финансов инструмент, създаден по линия на ОПРР 2014-2020)
2.	Партньори	НПО за дейности за развитие на регионални туристически продукти, когато е приложимо
III. Допустими дейности		
1.	Допустими дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Развитие на обекти на културното наследство от национално и световно значение, в т.ч. религиозни такива, чрез консервация и реставрация, възстановяване, опазване, експониране, социализация, популяризиране, оборудване, въвеждане на техники и програми за превод, екскурзоводски услуги и др.; • Дейности по вертикална планировка, подобряване на прилежащи пространства, както и подпомагане развитието на туристически продукти (на основата на подпомаганите атракции) и пазарна информация, като маркетингови проучвания и анализи на въздействието, регионални проучвания на посетителите, разработка на маркетингови и рекламни стратегии и програми за туристически продукти, създаване на туристически пакети и рекламни дейности – подготовка и разпространение на информационни и рекламни материали за туристически продукти, цифровизация на съответния обект и др., пряко свързани с подпомаганите атракции и връзката им със заобикалящата природна среда; • Развитие на туристическата инфраструктура, необходима за нуждите на атракциите (туристически пътеки и пътеки на здравето, пътеки за катерене, езда и колоездене, места за пикник, указателни табели, центрове за информация на посетители); • Развитие на допълнителна дребномащабна техническа инфраструктура в района на атракциите, необходима за посещението им (детски площадки, съоръжения за отдих и спорт, паркинги, зелени площи, тоалетни, осветление и ел. инсталация, малки съоръжения за събиране на отпадъци, комунални услуги и съоръжения, обслужващи

		<p>туристическата атракция и посетителите, които са необходими за развитието на цялостен туристически продукт);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Допълнителни дребномащабни неинфраструктурни дейности, имащи пряка връзка с подкрепяните атракции (организиране на събития в района на атракциите, маркетингови и рекламни дейности). • Подходящо обучение на персонала, работещ в подкрепяните атракции. • Участие в регионални, национални и международни туристически борси, изложения и панаири, организиране на експедиентски пътувания, посещения на пътнически агенти, туроператори, автори на пътеводители, журналисти за реклама на подкрепяните атракции. • Информирание на обществеността, включително чрез кампании за подобряване на осведомеността относно културното наследство и неговото опазване и съхранение; • Подобряване достъпа за хора с увреждания до обектите на културното наследство и съпътстващата инфраструктура.
2.	Дейности, които се финансират само от финансови инструменти	<ul style="list-style-type: none"> • Дребномащабни, приходогенериращи инвестиции в търговски зони и заведения за обществено хранене, места за настаняване, съоръжения за активен отдих в рамките на културния обект или пряко свързани с него в рамките на цялостния туристически продукт, които могат да бъдат подпомогнати с финансови инструменти.
3.	Задължителна комбинация от дейности	<p>Всеки проект (комбинация от БФП и финансови инструменти) трябва да включва както дейности за реставрация и консервация на дадения обект на културното наследство от национално и световно значение, така и всички останали идентифицирани допустими дейности, които ще доведат до формиране на цялостен, интегриран жизнеспособен туристически продукт, който привлича достатъчно посетители в културния обект, за да осигури финансова устойчивост и възвръщаемост на част от инвестициите в дългосрочен план и в същото време осигурява устойчиво опазване на културното наследство.</p>
IV. Допустими разходи		
1.	Допустими разходи съгласно ПМС ПМС № 189 от юли 2016 г. за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, съфинансирани от Европейските структурни и	<p>Период на допустимост 01.01.2014 – 31.12.2023 г.</p> <p>Допустими са разходи, свързани с изпълнение на горепосочените дейности.</p> <p>Примерни допустими разходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разходи, свързани със заснемания, технически, работни и идейни проекти и с

<p>инвестиционни фондове, програмен период 2014-2020 за</p>	<p>авторски надзор;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разходи, свързани с набавянето на необходими разрешителни документи, изискващи се от националното законодателство, включително и свързаните с тях такси, дължими на съответните компетентни органи и експлоатационните дружества; • Разходи за строително-монтажни работи, вкл. разходи за консервация и реставрация, възстановяване, опазване, експониране и социализация; • Разходи за строителен надзор съгласно чл.168, ал.2 от ЗУТ; • Разходи за оценка на съответствието на проектите, съгласно чл.142, ал.4 и чл.169 от ЗУТ; • Разходи, свързани с въвеждането на обектите в експлоатация ; • Разходи за доставка на оборудване/обзавеждане; • Разходи за неинфраструктурни дейности, имащи пряка връзка с подкрепяните атракции; • Разходи за обучения; • Разходи за услуги, които са пряко свързани с проекта, съфинансиран от оперативната програма и са необходими за неговата подготовка и изпълнение, като изготвяне на анализи, проучвания, експертни становища, обществени обсъждания, оценки за съответствие с нормативните изисквания, технически спецификации, инженерни, технически изследвания, геоложки/ геодезически проучвания и други; • Разходи за информация и комуникация; • Разходи за организация и управление; • Невъзстановим данък добавена стойност; • Други разходи, извършени във връзка с допустимите дейности в съответствие с ПМС № 189/2016 г.; <p><i>!!! Допустимите разходи ще бъдат детайлизирани в конкретните Насоки за кандидатстване по процедурата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ</i></p>
--	--

V. Размер на безвъзмездната финансова помощ		
1.	Минимален размер на помощта	НП
2.	Максимален размер на помощта	9 779 150 лв. за обекти от национално значение 19 558 300 лв. за обекти от световно значение
3.	Размер на съфинансиране от ЕФРР	85%
4.	Размер на национално съфинансиране	15%
5.	Съфинансиране от страна на бенефициента (ако е приложимо)	НП
6.	Размер на прилагано „кръстосано финансиране”	НП

VI. Индикатори на ниво приоритетна ос			
			Целева стойност (2023 г.)
1.	За резултат	Вътрешно потребление на туризъм	3,7 млрд.евро
2.	За изпълнение (продукт)	Устойчив туризъм: Ръст в очаквания брой посещения на подпомогнатите обекти на културното или природното наследство и туристически атракции	482 034 посещения/година
		Разработени туристически продукти за обектите на културното наследство от национално и световно значение	18 броя

VII. Обосновка за необходимостта

Настоящата приоритетна ос е насочена към консервация, опазване, популяризиране и развитие на културното наследство на България (включващо паметници на културата от национално и световно значение) чрез развитие на изцяло завършени и интегрирани туристически продукти. По този начин ще бъдат осигурени условия за облекчаване на сезонния натиск върху черноморското крайбрежие и планинските курорти, като чрез устойчиво управление, реклама и развитие на обектите ще се увеличи броят на посещения от туристи в регионите.

Основните резултати ще бъдат опазване и развитие на културното наследство, но и подобряване на конкурентоспособността на българския туризъм, засилване на стопанската дейност и местните бизнес инициативи в регионите.

Опитът от изпълнението на проекти за туризъм по ОП „Регионално развитие“ 2007-2013 показва, че проектите на основата на културни обекти от световно и национално значение са финансово жизнеспособни и имат голям потенциал за възвръщаемост на инвестициите, ако дейностите по реставрация и опазване бъдат съчетани с дейности за реклама и развитие на културния обект като туристическа атракция.

За да бъдат постигнати планираните резултати, всеки проект трябва да включва както дейности за реставрация и консервация на дадения обект на културното наследство от национално и световно значение, така и всички останали идентифицирани допустими дейности, които ще доведат до формиране на цялостен, интегриран жизнеспособен туристически продукт, който привлича достатъчно посетители в културния обект, за да осигури финансова устойчивост и възвръщаемост на част от инвестициите в дългосрочен план и в същото време осигурява устойчиво опазване на културното наследство.

В тази връзка, проектите ще могат да бъдат финансирани с финансови инструменти, както и с комбинация от БФП и финансови инструменти, в зависимост от бизнес плана на съответния проект.

Проектите могат да бъдат реализирани в сътрудничество с НПО за дейности за развитие на регионални туристически продукти, когато е приложимо.

Отчитайки, че инвестициите в туризъм благоприятстват растежа и създаването на нови работни места в случаите, при които тези инвестиции са планирани като цялостно интегрирано решение, адаптирано към специфичните местни условия, в рамките на приоритетната ос ще бъдат финансирани цялостни интегрирани туристически продукти, при които реставрационните дейности по съответните обекти ще бъдат съпътствани от инфраструктурни и маркетингови дейности, както и генериращи приходи дребномащабни инвестиции в рамките на културната атракция или пряко свързани с нея. По този начин ще бъде предоставена възможност за комбиниране и подкрепа на различни елементи от даден проект за осигуряване на цялостното устойчиво развитие и функциониране на даден обект и превръщането му в интегриран туристически продукт.

VIII. Критерии за оценка на проектни предложения

№	Критерии за оценка на проектно предложение	Да	Не	Н/П	Забележки ²
1.	Критерии за административно съответствие и допустимост				
1.1.	Проектното предложение е подписано от лицето, представляващо бенефициента, или оправомощено за целите на подаване на проектното предложение лице	☐	☐		
1.2.	В случай че за подписване на проектното предложение е оправомощено лице, различно от лицето, представляващо бенефициента, има приложен за тази цел документ	☐	☐	☐	
1.3.	Приложена е декларация, с която се гарантира, че е осигурена устойчивост за предложения проект и че видът и предназначението на изградените/ реконструирани по проекта инфраструктура и закупените активи (оборудване, съоръжения и др.) няма да бъде променяно за период не по-малък от 5 години след крайното плащане към бенефициента	☐	☐		
1.4.	Приложена е декларация, че проектът (или дейности от него) не е вече финансиран със средства от ЕСИФ	☐	☐		

² Посочва се конкретният обект, за който се отнася критерият и се реферира към конкретните представени към проектното предложение документи и/или раздел от формуляра за кандидатстване.

	или други инструменти на ЕС, както и с други публични средства, различни от тези на бенефициента				
1.5.	Приложена е декларация за съгласие данните от статистическите изследвания, провеждани от Националния статистически институт, за дейността на конкретния бенефициент да бъдат предоставяни от Националния статистически институт на Управляващия орган на ОПРР 2014-2020, както и разпространявани/публикувани в докладите за изпълнение на програмата	☐	☐		
1.6.	За всеки от обектите на интервенция са приложени: <ul style="list-style-type: none"> • технически/работни проекти с влезли в сила разрешения за строеж и КСС към тях (ако за обектите на интервенция има разработени инвестиционни проекти към момента на кандидатстване); или • идеен проект и обобщена КСС по окрупнени показатели (ако за обектите на интервенция няма пълна проектна готовност към момента на кандидатстване); или • обща ситуация на проекта (схема, чертеж) с обяснителна записка, заверени от правоспособен проектант, и обобщена КСС по окрупнени показатели (ако за обектите на интервенция е предвиден инженеринг). 	☐	☐	☐	
1.7.	Приложен е списък на предвиденото за закупуване оборудване и обзавеждане по проекта	☐	☐	☐	
1.8.	Приложен/и е/са документ/и, от който/които става ясно за всеки от недвижимите имоти, обекти на интервенция по проекта, че същият е собственост на бенефициента или е с предоставено право на безвъзмездно ползване или управление от бенефициента за период от най-малко 5 години след крайното плащане към бенефициента	☐	☐		
1.9.	Приложено е Партньорско споразумение в свободен текст между конкретния бенефициент и партньора/ите, описващо правата и задълженията на всеки партньор по проекта (ако е приложимо)	☐	☐	☐	
1.10.	Кандидатът отговаря на критериите за допустимост по настоящата процедура съгласно Насоките за кандидатстване	☐	☐		
1.11.	Партньорите са допустими и отговарят на изискванията на Насоките за кандидатстване (ако е приложимо)	☐	☐	☐	
1.12.	Приложен е документ от финансов посредник по линия на ОПРР 2014-2020 относно структурата на финансирането на проекта и необходимия размер на БФП	☐	☐		
1.13.	Размерът на БФП и структурата на финансиране на проекта, посочени в документа от финансов посредник, съответстват на същите в бюджета на проектното предложение, подадено в ИСУН 2020	☐	☐		

1.14.	Размерът на финансирането, предоставена по линия на ОПРР 2014-2020 (в т.ч. БФП и финансов инструмент), представляващо публични разходи по проекта, не надвишава следните стойности: - 9 779 150 лв. за проекти, включващи обекти от национално значение; - 19 558 300 лв. за проекти, включващи обекти от световно значение.	☐	☐		
1.15.	Продължителността на проектното предложение съответства на максимално допустимия период на изпълнение съгласно Насоките за кандидатстване	☐	☐		
1.16.	Дейностите в проектното предложение, за които се предвижда финансиране чрез БФП, съответстват на допустимите дейности по процедурата	☐	☐		
1.17.	Проектното предложение не е физически завършено или изцяло осъществено преди подаването му за финансиране, независимо дали всички свързани плащания са извършени от конкретния бенефициент или не	☐	☐		
1.18.	Разходите в проектното предложение, за които се предвижда финансиране чрез БФП, са допустими за финансиране в съответствие с Насоките за кандидатстване	☐	☐		
1.19.	Видът и размерът на разходите за организация и управление са коректно определени в зависимост от начина на изпълнение на дейността в съответствие с Насоките за кандидатстване	☐	☐		
1.20.	Спазени са процентните ограничения на разходите съгласно Насоките за кандидатстване	☐	☐		
1.21.	Проектното предложение предвижда мерки за информация и комуникация съгласно Насоките за кандидатстване	☐	☐		
1.22.	Проектното предложение е в съответствие с изискванията на приложимия режим на държавна помощ	☐	☐		
2.	Критерии за техническа и финансова оценка				
2.1.	Проектното предложение допринася за изпълнение на хоризонталните политики на ЕО	☐	☐		
2.2.	Бенефициентът е предвидил екип за управление на проекта с подходящи численост, квалификация, опит и възложени отговорности на екипа спрямо предвидените в проектното предложение дейности	☐	☐		
2.3.	Бенефициентът разполага с необходимия финансов и оперативен капацитет за изпълнение на проектното предложение	☐	☐		
2.4.	Включените в проектното предложение дейности допринасят за постигане на целевите стойности на индикаторите на ниво приоритетна ос, за което са посочени адекватно остойносттаване и надеждни източници на информация	☐	☐		
2.5.	Времевият обхват на отделните дейности в плана за действие е реалистичен и разпределението на дейности във времето е балансирано	☐	☐		

2.6.	Стойността на разходите за СМР/доставки в бюджета на проекта съответстват на стойността, посочена в съответните КСС/технически спецификации, приложени към проектното предложение	☐	☐		
2.7.	Представена е финансова обосновка за реалистичност и съответствие с пазарните цени за всеки разход в бюджета на проектното предложение	☐	☐		

Оценката на всяко проектно предложение се документира чрез попълване на оценителен лист, включващ оценка на административното съответствие, допустимостта и техническа и финансова оценка. При установяване на нередовности, непълноти и/или несъответствия на документите Управляващият орган изпраща на кандидата уведомление за установените нередовности, непълноти и/или несъответствия и определя разумен срок за тяхното отстраняване, който не може да бъде по-кратък от една седмица. Неотстраняването им в срок може да доведе до прекратяване на производството по отношение на конкретния бенефициент. Срокът по оценяване на проектното предложение спира да тече до датата на тяхното отстраняване от страна на бенефициента.

Проектно предложение, за което е постигнато пълно съответствие с критериите за оценка (т.е. отговор „Да“ или „Неприложимо“ на всеки един критерий за оценка), се одобрява и за него се издава решение за предоставяне на БФП.

В случай на получаване на оценка „Не“ дори на един от критериите за оценка, проектното предложение се отхвърля и за него се издава решение за отказ от предоставяне на БФП.